

COMUNICAT DE PRESĂ nr. 198/22

Luxemburg, 8 decembrie 2022

Hotărârea Curții în cauza C-694/20 | Orde van Vlaamse Balies și alții

Combaterea planificării fiscale agresive: obligația avocaților de a le notifica intermediarilor implicați într-o asemenea planificare obligațiile lor de raportare încalcă secretul profesional al avocaților

Deși combaterea planificării fiscale agresive și prevenirea riscului de evaziune și de fraudă fiscală constituie obiective legitime, Curtea apreciază că ingerința în secretul profesional al avocaților, supusă examinării sale în această cauză, nu este necesară pentru atingerea lor

O directivă a Uniunii¹ instituie un sistem de cooperare între autoritățile fiscale ale statelor membre și stabilește normele și procedurile aplicabile schimbului de informații în scopuri fiscale. În urma unei modificări a directivei menționate, aceasta prevede în prezent obligația tuturor intermediarilor implicați în modalități transfrontaliere de planificare fiscală potențial agresivă de a le raporta la autoritățile competente. Sunt supuși acestei obligații toți cei care participă la conceperea, comercializarea, organizarea sau gestionarea implementării unor asemenea modalități, precum și toți cei care oferă asistență sau consiliere în acest sens și, în lipsa lor, contribuabilul însuși. Însă, fiecare stat membru poate acorda intermediarilor și în special avocaților intermediari o derogare de la obligația menționată atunci când aceasta ar încălca secretul profesional. În aceste circumstanțe, se impune intermediarilor să notifice fără întârziere oricărui alt intermediar sau, dacă nu există un alt intermediar, contribuabilului relevant obligațiile de raportare care îi revin.

Decretul flamand de transpunere a acestei directive prevede astfel că, atunci când un intermediar implicat într-o asemenea modalitate trebuie să respecte secretul profesional, el este obligat să îi informeze pe ceilalți intermediari în scris și în mod argumentat că nu își poate îndeplini obligația de raportare.

Două organizații profesionale de avocați au sesizat Curtea Constituțională belgiană. În opinia lor, este imposibilă îndeplinirea obligației de a informa ceilalți intermediari fără a încălca secretul profesional pe care trebuie să îl respecte avocații. Curtea Constituțională belgiană constată că aceste acțiuni ridică problema validității directivei, în măsura în care ea a introdus obligația menționată, și solicită Curții să se pronunțe în această privință.

În hotărârea pronunțată astăzi, Curtea de Justiție amintește mai întâi că articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene protejează confidențialitatea oricărei corespondențe între particulari și acordă o protecție sporită schimburilor dintre avocați și clienții lor. Această dispoziție, a cărei protecție acoperă nu numai activitatea de apărare, ci și consultanța juridică, garantează în mod necesar secretul acestei consultanțe, atât în ceea ce privește conținutul, cât și existența sa. Prin urmare, în afara unor situații excepționale, clienții trebuie să poată avea încredere în mod legitim în faptul că avocatul lor nu va divulga nimănui, fără acordul lor, faptul că îl consultă. Protecția specifică a secretului profesional al avocaților se justifică prin faptul

¹ Directiva 2011/16/UE a Consiliului din 15 februarie 2011 privind cooperarea administrativă în domeniul fiscal și de abrogare a Directivei 77/799/CEE (JO 2011, L 64, p. 1), astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2018/822 a Consiliului din 25 mai 2018 (JO 2018, L 139, p. 1).

că acestora li se încredințează o misiune fundamentală într-o societate democratică, și anume apărarea justițiabililor.

Or, obligația prevăzută de dispoziția directivei în cauză² ca avocatul intermediar, atunci când acesta beneficiază de o derogare de la obligația de raportare ca urmare a secretului profesional pe care trebuie să îl respecte în temeiul dreptului intern, să notifice fără întârziere celorlalți intermediari care nu sunt clienții săi obligațiile de raportare care le revin presupune că acești alți intermediari iau cunoștință de identitatea avocatului intermediar care efectuează notificarea, de aprecierea sa potrivit căreia modalitatea în cauză face obiectul raportării, precum și de faptul că este consultat în legătură cu aceasta.

În aceste condiții, **obligația de notificare determină o ingerință în dreptul la respectarea comunicațiilor dintre avocați și clienții lor, garantat la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale.**

În plus, **această obligație de notificare conduce la o altă ingerință în dreptul respectiv, care rezultă din divulgarea de către terții intermediari astfel notificați către administrația fiscală a identității și a consultării avocatului.**

Curtea examinează în continuare dacă aceste ingerințe pot fi justificate.

În ceea ce privește în special proporționalitatea ingerinței, Curtea amintește că modificarea adusă directivei în anul 2018 se înscrie în cadrul unei cooperări fiscale internaționale care are ca obiectiv să contribuie la prevenirea riscului de evaziune și de fraudă fiscală, care constituie un obiectiv de interes general recunoscut de Uniune.

Curtea consideră însă că, chiar presupunând că obligația de notificare care revine avocatului supus secretului profesional este efectiv aptă să contribuie la combaterea planificării fiscale agresive și la prevenirea riscului de evaziune și de fraudă fiscală, ea nu este necesară pentru realizarea acestor obiective și în special pentru a asigura că informațiile privind modalitățile transfrontaliere sunt transmise autorităților competente. Astfel, toți intermediarii sunt, în principiu, obligați să depună la aceste autorități informațiile menționate. Niciun intermediar nu poate să invoce în mod util faptul că ignora obligațiile de raportare prevăzute în mod clar în directivă, care îi revin în mod direct și individual.

În plus, din moment ce fiecare intermediar este exonerat de obligația de raportare numai dacă are o dovadă că ea a fost deja efectuată de un alt intermediar, nu există niciun motiv de temere că intermediarii se vor baza, fără verificare, pe faptul că avocatul intermediar va efectua raportarea necesară. De altfel, atunci când prevede că secretul profesional poate conduce la o derogare de la obligația de raportare, directiva face din avocatul intermediar o persoană de la care ceilalți intermediari nu se pot aștepta, *a priori*, la nicio inițiativă de natură să îi scutească de propriile obligații de raportare.

În ceea ce privește divulgarea către administrația fiscală de către terții intermediari notificați a identității și a consultării avocatului intermediar, reiese că nici această divulgare nu este necesară pentru urmărirea obiectivelor directivei. Astfel, pe de o parte, obligația de raportare care revine celorlalți intermediari care nu sunt supuși secretului profesional și, pe de altă parte, în lipsa unor asemenea intermediari, cea care revine contribuabilului relevant garantează, în principiu, că administrația fiscală este informată. În plus, administrația fiscală poate, după primirea unei asemenea informații, să solicite informații suplimentare direct contribuabilului relevant, care se va putea adresa în acest caz avocatului său pentru ca el să îl asiste sau să efectueze un control al situației fiscale a contribuabilului respectiv.

Prin urmare, Curtea statuează că obligația de notificare prevăzută de directivă încalcă dreptul la respectarea comunicațiilor dintre avocat și clientul său.

² Articolul 8ab alineatul (5) din Directiva 2011/16.

MENTIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

Rămâneți conectați!

